

Què ens està passant?

Pròleg
de Xavier
Sala i Martín

Gemma
Calvet

Columna

GEMMA CALVET
QUÈ ENS ESTÀ
PASSANT?

Pròleg de Xavier Sala i Martín

PRIMERA EDICIÓ: SETEMBRE DEL 2016
© GEMMA CALVET I BAROT, 2016
© DEL PRÒLEG: XAVIER SALA I MARTÍN, 2016
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2125-6
DIPÒSIT LEGAL: B. 12.532-2016
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: CPI (BARCELONA)

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Índex

<i>Pròleg, de Xavier Sala i Martín</i>	13
1. Les raons i el com	27
2. Sobiranisme: aquí i ara.	37
3. El 9-N: revelació de context	45
4. Referèndum, procés unilateral: camins paral·lels?	61
5. La música de la democràcia: escoltar la llum	85
6. L'independentisme: pors i conquestes . . .	93
7. Sobiranisme enfrontat: realitat i raons . . .	105
8. La força de la gent: el procés social.	125
9. La política i els partits: els nous temps. . .	139
10. El ressò mediàtic: causa i efecte	153
11. Catalunya i Espanya: la bifurcació.	165
12. Europa: futur o vergonya.	191

«Què ens està passant?». Quan, en una conversa de cafè, una tarda plujosa d'hivern, l'editora em va fer aquesta pregunta, la meva resposta va ser: «Moltes coses, i potser no hi pensem gaire, amb la pressa que tenim per avançar, o per la por de perdre».

I va ser aleshores quan ella, dona inquieta i viva, amb els ulls brillants, còmplices, i amb un somriure juganer, em va dir: «I doncs, per què no t'animes a buscar respostes? Explica't».

Així va néixer la proposta d'aquest llibre.

He estat tres anys vinculada a la política parlamentària, durant la X Legislatura del Parlament de Catalunya, com a diputada independent de la plataforma de la societat civil Catalunya Sí, al grup d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). No vaig repetir la candidatura en la confluència de partits Junts pel Sí, i m'han calgut uns mesos llargs de silenci i distància per

poder situar bé el que he viscut i la correcta correlació entre els fets i les emocions, a partir de l'observació dels esdeveniments polítics posteriors.

L'etapa que he viscut dins l'activitat política ha estat marcada, a grans trets, per la lluita pel dret a decidir, per l'acord entre Convergència i Unió (CiU) i ERC, pel 9-N, per la confessió del president Jordi Pujol, per la confrontació visceral entre l'Estat espanyol i Catalunya, per l'aniversari de l'afusellament del president Lluís Companys i per la força creixent de les persones a través de moltes expressions de compromís que han confluït en la creació de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC).

La política, per dins, no és fàcil d'entendre i de pair, té unes dinàmiques sovint fosques i massa recarregades per als que no som de l'«ofici». Però el privilegi d'haver estat diputada al Parlament de Catalunya en els moments històrics que el nostre país està vivint els darrers anys és innegable. La gent, amb la seva força, ha plantejat uns reptes i unes exigències que van molt més enllà de la política clàssica. El nostre país està vivint una època que anomenem *el procés*, en què les aspiracions a la independència d'una majoria social creixent i les mobilitzacions ciutadanes que reivindiquen drets socials han arribat més lluny que mai en la nostra història, i ho han fet de manera cívica i pacífica. I, a més, han anat acompanyades d'una redefinició constant del mapa polític català, amb partits desapareguts, coalicions esquerdades i noves forces emergents

que obtenen majories. Els fets són importants i cal tenir-los en compte per no repetir vells esquemes.

Mentrestant, el món ens mira. Això es percep vagis on vagis: hi ha un clar reconeixement de la força de la nostra societat i de les persones, s'admet que ens mouen uns valors republicans i que una ciutadania compromesa els assumeix i els impulsa de baix a dalt.

Al costat —i no dic a l'altra banda—, l'Estat espanyol no sols ens nega, sinó que també ens reprimeix i intenta castrar la nostra evolució política. Però, com diu John Stuart Mill fent referència a la democràcia, l'aigua del riu, si el molí no la canalitza, depassa la màquina i fa créixer el cabdal fins al mar.

En el context actual de crisi i de canvi de paradigma, l'Estat espanyol també viu el final de l'etapa de la Transició, que va començar després de quaranta anys de dictadura, i ara s'obre a una nova etapa. La negació dels efectes de la dictadura comporta la manca de consciència del moment històric actual.

La primera raó que em mou a escriure aquest llibre és el deure de retornar a la gent la meva experiència sobre el procés, de trencar silencis que potser amaguen fets i realitats dels quals no puc disposar individualment, ni he de fer-ho. Aquesta no és una crònica d'anècdotes. La feina parlamentària és propietat de la ciutadania. Visc aquesta explicació com una manera particular de retre comptes davant la sobirania popular, que em va portar a ser diputada i que segons el meu parer em demana una devolució

transparent i responsable del que he viscut. No vull ser, com denuncia Stefan Zweig, un d'aquells polítics que s'amaguen al darrere dels esdeveniments. No em sento una política, però he estat tres anys dedicant-m'hi. La tensió entre discreció i responsabilitat, entre lleialtats i silencis còmplices, ha de resoldre's pel cantó de la transparència i de la veritat. I, per què no dir-ho, del coratge.

Aquest no és un llibre fàcil. Quan dic que la gent té dret a saber les coses és perquè crec que en els darrers mesos massa confusions i raons estratègiques de partits han interaccionat amb la força democràtica del procés. No tothom entén què passa, i el desconcert o la frustració s'entrecreuen amb la necessitat d'avançar, i existeix també el desig d'una anàlisi compartida.

La segona raó és aquesta: la confiança en el pensament compartit amb altres que no pensen com jo. Aquest moment històric ens demana el que el polític d'esquerres italià Nichi Vendola anomena «treballar amb els altres amb una visió híbrida pel progrés», com l'única eina per avançar. És la posició del camí del mig, de l'humanisme contemporani, que no és fàcil d'exercir.

Són temps de desemmascaraments, de por, d'ambicions. Són temps de patiments socials, de desconcert. Són temps d'incerteses en un món globalitzat.

Coalicions esquerdades, nous partits polítics, renovacions aparents. Exigències d'unió i de consen-

sos. Partits polítics que volen guanyar. Un procés constituent que no s'acaba de veure prou sòlid. Europa en crisi moral pel drama dels refugiats i el rescat grec. Enmig del vertigen dels esdeveniments i de sensacions contradictòries entre els somnis i la realitat, el cert és que hi ha una consciència latent d'avançar, de voler avançar.

Ens empeny la gent, la nostra història, ens empeny el futur dels nostres fills i filles. Ens empeny, més enllà del nostre país petit, la confiança en la humanitat i el desig d'una democràcia millor. Per trobar respostes i camins de futur cal verbalitzar una reflexió sobre el que ens passa com a país i superar el risc del victimisme, de l'autocomplaença o del negativisme, que són espais emocionals massa temptadors en la nostra història.

Aquesta reflexió, la resposta a la pregunta de què ens està passant, m'ha portat a haver d'escoltar. He volgut escoltar persones del nostre país molt més autoritzades que jo, per motius diversos, he volgut compartir la seva mirada. Això m'ha permès tenir unes converses regeneradores. La fertilitat de la paraula és sens dubte la gran aliada en la meua vida, i en aquesta ocasió les converses són l'autèntica font de pensament d'aquest llibre.

Vaig seleccionar unes quantes persones, i totes em van dir que sí. L'editorial en va tenir coneixement quan ja estaven triades. No hi va haver cap llista prèvia. És per això que agraeixo de nou la confiança.

Hi ha hagut, però, raons objectives en la tria. En primer lloc, he escollit persones que no fessin del cinisme o la mentida una eina de resposta. Com deia Kapuściński referint-se a l'ofici de periodista, el cinisme és incompatible amb el fet d'informar. Jo afegiria que «el cinisme i la mentida són incompatibles amb el fet de dialogar». Si alguna cosa m'ha ratificat el meu pas per la política com a espai singular de poder és que aquelles dues ribes del riu a les quals es refereix el poeta T. S. Eliot estan marcades per un element: hi ha gent que fa de la mentida una eina quotidiana de treball, i hi ha els que, rebutjant aquest registre, malgrat distàncies ideològiques, són persones honestes i la seva paraula té un valor. És així de simple.

La segona raó de la selecció ha estat que les persones s'hagin implicat en el procés des de diversos àmbits i que no tinguin ara, en el moment present, un paper en la primera línia política o en els moviments socials. He fet l'excepció amb l'actual president de la Generalitat, Carles Puigdemont, i ha estat un honor que hagi acceptat.

Agraeixo, doncs, la confiança, les converses, el temps i les paraules dels presidents Artur Mas i José Montilla, de Joana Ortega, Josep-Lluís Carod-Rovira, Marta Cid, Julià de Jòdar, Bonaventura Clotet, Salvador Alsius, Mònica Terribas, Victòria Camps, Joel Joan, Francesc Mateu, Jaume Asens, Pere Mas i, finalment, de la persona amb qui vaig tenir la pri-

mera conversa, l'estimada i enyorada Muriel Casals, que em va animar a parlar clar i a continuar, i a qui dedico aquest llibre. També vull donar les gràcies a l'amic Jaume Barberà, per la conversa sincera en la llarga i trista passejada en l'enterrament de l'economista gal·lès Edward Hugh a les Escaules. A Sílvia Bel pel seu compromís i la seva franquesa. A Xavier Sala i Martín, amb qui he compartit molts anys de debats discrepants a RACI, en reconeixement i agraïment per la seva generositat. El seu suport públic el dia que em va tocar defensar la Llei de consultes al Parlament de Catalunya em va fer evident que aquest procés és i serà si els que pensem molt diferent sobre models de país som capaços de sumar.

No vull acabar aquesta presentació sense fer un esment a la persona a qui dec la meva projecció pública com a analista política, des de fa catorze anys, a Catalunya: el periodista Josep Cuní. A ell, exemple de llibertat i coratge, amb qui hem compartit moltes converses i discrepàncies sobre les llums i les ombres d'aquest procés i de la política catalana, juntament amb el periodista Xavier Bosch i, especialment, amb l'amic i també periodista Jordi Basté, els dec la continuïtat en la labor d'expressar la meva opinió.

Segur que sense la projecció pública que he tingut en els darrers catorze anys no hauria estat cridada per Oriol Junqueras a participar com a número quatre en la llista que ell va encapçalar al Parlament de Catalunya. Li agraeixo de nou l'oportunitat que em va donar.

Finalment, vull remarcar que vostès, lectors o lectors, oients, com a ciutadania, expressió única de la sobirania popular, són la raó més important per escriure aquest llibre.

Gràcies.

GEMMA CALVET I BAROT
Albanyà (Alt Empordà), maig del 2016